

Meicirculaire 2023

Gemeente Diemen



Colofon

Duo+
Vondelstraat 1
1191 BD Ouderkerk aan de Amstel

Postadres
Postbus 35
1190 AA Ouderkerk aan de Amstel

Telefoon
(0297) 51 32 32
Fax
(0297) 51 32 32

BTW-nummer
854833171BO1
KvK-nummer
62475436

Inhoud

Advies	4
Samenvatting.....	4
Leeswijzer	5
Toelichting mutaties Meicirculaire 2023	5
Tabel mutaties Meicirculaire.....	6
Toelichting Accresontwikkeling.....	7
Toelichting Uitkeringsbasis en Uitkeringsfactor	8
Taakmutaties	8
Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag (structureel).....	8
GDI voorzieningen 2022 (incidenteel)	8
Flankerend beleid energiearmoede (incidenteel).....	8
Lpo Sociaal domein (Participatie, Aanvullende Post Jeugdzorg en Voogdij 18+) (tot en met 2025)	9
Korting door compensatieregeling voogdij 18+ (incidenteel)	9
Eigen bijdrage WMO (structureel vanaf 2025)	9
Jeugdzorg (hervormingsagenda) (incidenteel 2024 en 2025)	9
Integratie- en decentralisatie uitkeringen.....	10
Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches (structureel).....	10
Leerlingenvervoer Oekraïne (incidenteel)	10
Taal voor ontheemden uit Oekraïne (incidenteel).....	10
Maatschappelijke begeleiding en ELIPS (incidenteel)	11
Integratie-uitkering Participatie (structureel)	11
WOZ.....	11
WOZ-waarde mutatie (structureel).....	11
WOZ aanpassing rekentarief (structureel)	11
Overige ontwikkelingen	12
Energietoeslag 2023 (incidenteel).....	12
Herijking gemeentefonds	12
Groei Specifieke uitkeringen.....	12

Advies

- De financiële consequenties 2023 te betrekken bij de eerstvolgende tussentijdse rapportage;
- De financiële consequenties 2024 en verder te betrekken bij het opstellen van de Kadernota cq. (meerjaren)begroting 2024;
- Inkomsten die een duidelijke grondslag hebben in relatie met uitgaven, in samenhang te bezien;
- Kennis te nemen van de overige ontwikkelingen van deze circulaire/memo;
- De organisatie te informeren over de uitkomsten/memo.

Samenvatting

Het gemeentefonds is veruit de belangrijkste inkomstenbron voor gemeenten en dus van groot belang voor de financiële kaders voor het opstellen van de meerjarenbegroting 2024 – 2027, maar ook voor de actualisatie van het huidige dienstjaar 2023. De Meicirculaire¹ geeft de vertaling van de Voorjaarsnota van de rijksoverheid. In de circulaire worden naast taakmutaties ook de loon- en prijsontwikkelingen geactualiseerd.

De belangrijkste mutaties als gevolg van de meicirculaire¹ worden samenvattend veroorzaakt door:

- (Accres)ontwikkeling agv loon- en prijsontwikkelingen (structureel);
- Compensatie 2027 agv wegvallen volumedeel (structureel vanaf 2027);
- Actualiseren van de maatstaven (structureel);
- Principeakkoord Hervormingsagenda Jeugdzorg (incidenteel 2024 en 2025);
- Compensatie kosten aanzuigende werking invoering abonnementstarief in het verleden (structureel);
- Terugdraaien oude- en invoering nieuwe Eigen bijdrage WMO (structureel vanaf 2025);
- Taakmutaties (energie)armoede (incidenteel 2023);
- Vervallen Decentralisatie-uitkering Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches binnen gemeentefonds naar Specifieke Uikering (GALA) (structureel);
- Vergoeding vervoer- en taal Ontheemden Oekraïne (incidenteel 2023);
- Aanpassing WOZ waarden en daarmee samenhangend rekentarief (structureel).

Bovenstaande leidt samengevat in totaal tot de volgende mutaties in het gemeentefonds voor de (meerjaren) begroting 2023 – 2027:

bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027
Eindstand Decembercirculaire 2022	56.783	58.104	59.485	56.674	54.379
Mutaties Meicirculaire	-1.027	775	-142	-1.315	503
Eindstand Meicirculaire 2023	55.756	58.879	59.343	55.359	54.881

Binnen de circulaire zijn effecten voor de inkomsten opgenomen, die een directe relatie hebben met inkomsten en uitgaven binnen het betreffende (deel)programma in de begroting. Deze posten betreffen voornamelijk

- de compensatie volumedeel 2027, waarvan de verwachting is dat hier een uitname op zal plaatsvinden voor bekostiging van het BTW comensatiefonds;
- de compensatie van het eenmalig vervallen van de taakstelling op de uitgaven Jeugd (€ 100 mln.). Wanneer hiervoor aan de uitgavenkant een besparing voor is opgenomen geeft deze geen effect, want dan zou deze kunnen komen te vervallen en;
- de invoering van de nieuwe eigen bijdrage WMO.

Geadviseerd wordt om deze mutaties binnnen het gemeentefonds in samenhang te bezien met de mutaties/keuzes die te maken zijn binnen het betreffende programma in de begroting. Dit is met

¹ [Meicirculaire 2023](#)

name van belang voor het effect op het begrotingsresultaat. Voor wat betreft punt a., deze is reeds als negatieve stelpost opgenomen in het effect van deze Meircirculaire.

Leeswijzer

Er zijn veel ontwikkelingen gaande op het gebied van gemeentelijke financiën en het gemeentefonds. De oorlog in de Oekraïne, de onzekerheid over de herijking van het gemeentefonds op middellange en lange termijn, het vormgeven van de hervormingsagenda binnen de jeugdzorg en de hoge inflatie maakt dat de berichtgeving van vandaag de volgende dag al weer is aangevuld of toch weer anders is.

De informatie bij de Meircirculaire is dan ook een momentopname en geeft een vertaling van de Voorjaarsnota van het Rijk. Er is sprake van een bijstelling van de maatstaven voor aan de hand van de laatste specificatie van BZK en een eigen actualisatie van maatsatven met de grootste financiële impact. Daarnaast bevat de memo een actualisatie van de belangrijkste ontwikkelingen die op het moment van samenstelling bekend zijn.

Om deze reden wordt er bij deze memo een onderscheid gemaakt tussen 'wat is nodig' en 'wat is zinvol om te weten'. Het onderdeel 'wat is nodig' is opgenomen onder het hoofdstuk Toelichting mutaties Meircirculaire 2023 en het onderdeel 'wat is zinvol' onder het hoofdstuk 'Overige ontwikkelingen'. Dit uitdrukkelijk met de opmerking dat de onderdelen onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn om een totaalbeeld van de ontwikkelingen te kunnen hebben.

Toelichting mutaties Meircirculaire 2023

Uitgangspunten berekening

De berekeningen zijn gemaakt op basis van de maatstaven in de laatst bekende specificatie nr. 3 per 25-5-2023 van het Ministerie BZK. Nog niet alle maatstaven zijn met de status "definitief" verwerkt, wat wil zeggen dat voor die onderdelen nog mutaties kunnen komen met een financiële impact. In de Septembercirculaire zal een verdere actualisatie worden opgenomen. Zoals gebruikelijk loopt het financieel effect van het verder definitief worden van de maatstaven mee in het volgende jaar.

Tabel mutaties Meicirculaire

Bedragen x 1.000	2023	2024	2025	2026	2027
Eindstand decembercirculaire 2022 ex stelposten	56.783	57.057	58.520	56.009	53.757
Opgenomen stelposten					
Stelpost Jeugdzorg vanaf 2023 hervormingsagenda factor 0,75		1.047	965	665	622
Totaal stelposten	-	1.047	965	665	622
Eindstand Decemercirculaire	56.783	58.104	59.485	56.674	54.379
Meicirculaire 2023					
Uitkeringsfactor, algemeen					
Loon- en prijsontwikkeling (lopende prijs)	407	2863	3473	3419	3412
Lopende naar constanteprijs vanaf 2025			-621	-836	-931
Plafond BCF, afrekening ruimte over het jaar 2022	-4				
Financieringssysteem					1.392
Financieringssysteem – deel BCF					115
Overig (volgens circulaire)	44	44	89	88	89
Overige ontwikkelingen uitkeringsfactor (o.a. afronding)	-49	22	31	-31	44
Subtotaal:	398	2.929	2.972	2.640	4.122
Uitkeringsfactor, ontwikkeling uitkeringsbasis					
Hoeveelheidsverschillen	-1.035	-1.797	-2.400	-2.807	-2.142
Ontwikkeling uitkeringsbasis in meicirculaire 2023	-221	133	133	132	133
Subtotaal:	-1.256	-1.664	-2.267	-2.675	-2.009
Taakmutaties					
Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag	7	7	8	7	7
GDI voorzieningen 2022	-14				
Verdeling structurele middelen Wet goed Verhuurderschap	6	6	7	6	6
Flankerend beleid energiearmoede	58				
Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden	46				
Loon- en prijsbijstelling 2023 participatie	8	8	9	0	0
Loon- en prijsbijstelling 2023 AP Jeugdhulp		83	46	0	0
Loon- en prijsbijstelling 2023 Voogdij 18+	55	55	55		
Compensatieregeling voogdij 18+	-32				
Werkdrukverlaging jeugdbescherming	-11				
Integraal Zorgakkoord (WMO abonnementstarief)			78	71	66
Terugdraaien eigen bijdrage huishoudelijke hulp WMO			67	61	57
Herinvoering eigen bijdrage WMO				-142	-133
Jeugdzorg		1.374	817		
Voorschoolse educatie	4	2	2	2	2
Subtotaal:	126	1.536	1.088	5	6
IU/DU/SU					
Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches (DU)	-127	-127	-127	-127	-127
Voorschoolse voorziening peuters (DU)	2	2	2	2	2
Armoedebestrijding kinderen (DU)		-4	-4	-4	-4
Wet Goed Verhuurderschap	13				
Leerlingenvervoer Oekraïne	60				
Taal voor ontheemden uit Oekraïne	34				
Maatschappelijke begeleiding	33				
Einde lening Inburgeringsplicht (ELIP)	5				
Subtotaal:	20	-129	-129	-129	-129
VOZ					
WOZ-waarden mutaties	-493	-680	-662	-645	-755
Maatstaf ozb: WOZ-waardering en aanpassing rekentarieven		-340	-344	-349	-353
Subtotaal:	-493	-1.020	-1.007	-994	-1.107
3 D's in het sociaal domein					
Participatie (IU)	179	170	166	154	144
Subtotaal:	179	170	166	154	144
Subtotaal mutaties	-1.027	1.822	823	-999	1.026
Mutaties stelposten agv circulaire					
Stelpost Jeugdzorg vanaf 2023		-1.047	-965	-316	-408
Financieringssysteem – deel BCF					-115
Subtotaal stelposten		-1.047	-965	-316	-523
Mutaties incl. stelposten	-1.027	775	-142	-1.315	503
Eindstand Meicirculaire 2023 voor keuzes	55.756	58.879	59.343	55.359	54.881

Toelichting Accresontwikkeling

Accresontwikkeling (loon- en prijscompensatie) en Financieringssysteem

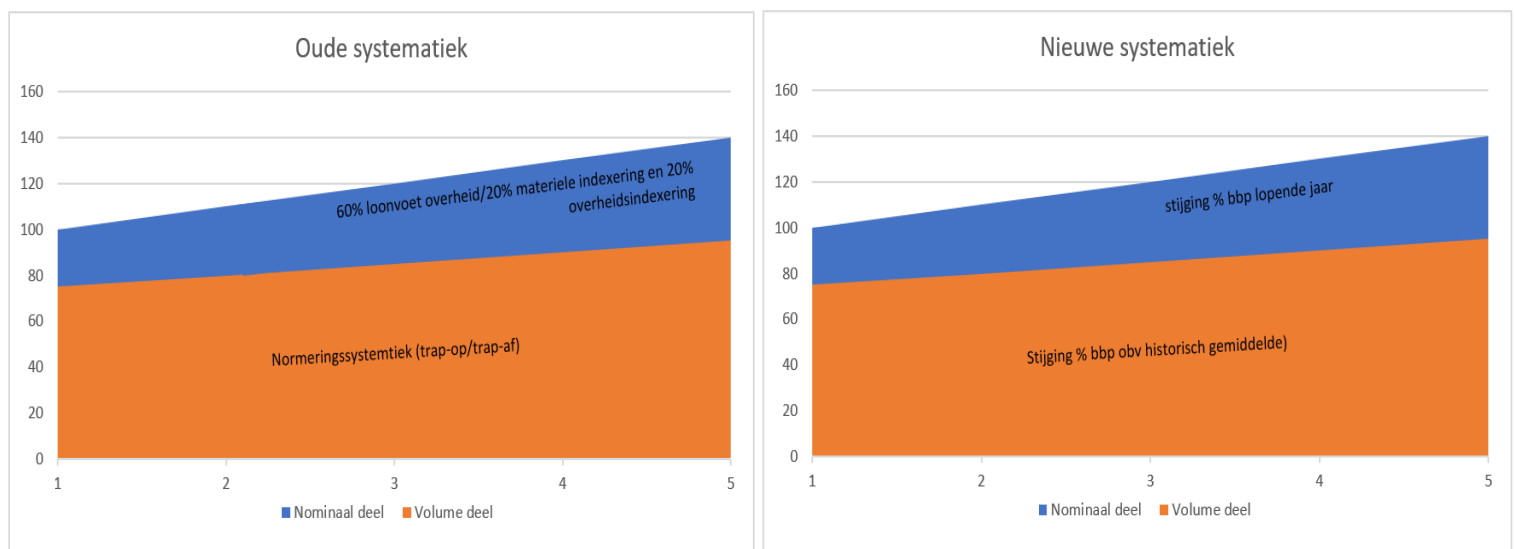
De stijging van het gemeentefonds is sinds de meicirculaire 2022 geplitst in een volume- en nominaal deel. Het nominale deel omvat de bijstelling voor inflatie (loon- en prijsontwikkeling (lpo)) en moet gemeenten in staat stellen om, als gevolg van inflatie, haar reguliere taken uit te blijven voeren. Het volume deel is bedoeld om stijgingen in verdeelmaatstaven (bijvoorbeeld inwoners-aantallen) op te vangen, maar ook om vanuit de normeringssystematiek (trap-op trap-af) gemeenten mee te laten groeien of dalen met de Rijksuitgaven.

Om gemeenten meer financiële stabiliteit te geven was het volumedeel tot en met 2025 al eerder vastgekleit. In het coalitieakkoord is ook besloten om het volume-accres vanaf 2026 niet langer te koppelen aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven (trap-op trap-af). In de Septembdercirculaire 2022 is er in eerste instantie voor 2026 eenmalig een vaste compensatie geweest voor het laten vervallen van deze normeringssystematiek. In deze Meicirculaire wordt vanaf 2027 structureel € 1 mrd., minus een verrekening van € 76 mln voor het btw-compensatiefonds, als compensatie voor het volumedeel toegevoegd. Deze € 76 mln. verrekening betreft voor Diemen € 115.000 en wordt als negatieve stelpost opgenomen op de compensatie verwerkt. Dit wordt de nieuwe financieringssysteematiek voor het volumedeel als vervanger van de oude normeringssystematiek.

Het kabinet heeft, als uitwerking van het coalitieakkoord, besloten dat het gemeentefonds vanaf 2027 geïndexeerd wordt op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). Uitgangspunt is dat het gemeentefonds meerjarig de ontwikkeling van het nominaal %-bbp volgt. De volumeontwikkeling wordt gebaseerd op een historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het %-bbp, waardoor het gemeentefonds minder schommelt. Het nominaal deel (indexatie voor compenseren van inflatie) volgt vanaf dan het %-bbp van het lopende jaar. In deze circulaire is de koppeling aan bbp vanaf 2027 (zowel voor het volume- als nominale deel) nog niet verwerkt.

Doordat het volumedeel is vastgezet tot en met 2025 en vanaf 2026 een vaste vergoeding kent, welke nog niet met het bbp is geïndexeerd, betreft de accresontwikkeling in deze circulaire dus bijna alleen loon- en prijsontwikkeling.

In onderstaande grafiek is de oude- en nieuwe systeematiek grafisch weergegeven:



De systeematiek van de loon- en prijsontwikkeling wordt (net als bijna driekwart van de gemeenten) gebaseerd op een constante prijsberekening. Hiervoor wordt gekozen, omdat een structurele

indexering aan zowel de lasten- als batenkant een te grote onzekerheid qua voorspelbaarheid met zich meebrengt, waardoor grote schommelingen in de begroting worden voorkomen. De indexering vindt alleen plaats (voor zowel de baten als lasten) voor het huidige en eerstvolgende begrotingsjaar. De structurele indexering (lopende prijs berekening) wordt de jaren daarna gecorrigeerd om een constante prijs als indexering te kunnen hanteren. In deze circulaire wordt het eerstvolgende begrotingsjaar 2024 qua indexering opnieuw bepaald. Het effect hiervan resulteert in een forse loon- en prijsbijstelling van maar liefst 44 uitkeringspunten als gevolg van de hoge inflatie.

Toelichting Uitkeringsbasis en Uitkeringsfactor

Hoeveelheidsverschillen

Aan de hand van de laatste specificatie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) en een eigen actualisatie van een aantal maatstaven zijn hoeveelheidsverschillen ontstaan. Met name de aanpassing op de fasering van oplevering nieuwe woningen is van invloed op de hoeveelheidsverschillen.

Uitkeringsfactor

De uitkeringsbasis wordt gebaseerd op de aantallen van maatstaven vermenigvuldigd met een prijs per eenheid die daaraan is gekoppeld. De uitkeringsbasis wordt vervolgens vermenigvuldigd met de uitkeringsfactor om zo het totaal beschikbare bedrag binnen het gemeentefonds te kunnen verdelen. Wanneer de omvang van het gemeentefonds dus wijzigt, zal ook de uitkeringsfactor wijzigen.

Taakmutaties

Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag (structureel)

Door de invoering van de Wet nieuwe procedure vaststellingsuitslagen is de financiering aangepast. Er is nu structureel geld beschikbaar voor de uitvoering van de wet en is niet meer gekoppeld aan het daadwerkelijk plaatsvinden van verkiezingen in een gegeven jaar.

GDI voorzieningen 2022 (incidenteel)

Er is een generieke digitale infrastructuur (GDI) welke ook door gemeenten worden gebruikt (bijvoorbeeld Digid). De financiering wordt vanaf 2023 door het Ministerie van BZK gedaan. Om de centrale financiering vorm te geven, wordt incidenteel geld beschikbaar gesteld vanuit het gemeentefonds en overgeheveld naar de begroting van BZK.

Flankerend beleid energiearmoede (incidenteel)

In 2023 wordt incidenteel geld beschikbaar gesteld om huishoudens die te maken hebben met de gevolgen van de hoge inflatie tijdig in beeld te krijgen. De extra inzet zal met name gericht zijn op het gebied van Vroegsignalering, om een stapeling van sociale en maatschappelijke problemen bij deze groep te voorkomen. Op een later moment zal bekend worden wat er voor 2024 beschikbaar zal komen voor gemeenten.

Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden (incidenteel)

Er wordt geïnvesteerd in een beteren dienstverlening door gemeenten op het gebied van armoede en schulden. Door het beschikbaar stellen van extra middelen kunnen gemeenten inzetten op prioriteiten binnen de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden² zoals het terugdringen van de verdubbeling van het gebruik van de schuldhulpverlening en het tegengaan van kinderarmoede.

² [Kamerbrief Aanpak geldzorgen armoede en schulden](#)

Lpo Sociaal domein (Participatie, Aanvullende Post Jeugdzorg en Voogdij 18+) (tot en met 2025)

Voor Participatie, Voogdij 18+ en Jeugdzorg geldt dat deze posten niet meelopen bij de berekening van de Loon- en prijsontwikkeling binnen het accres, terwijl er wel sprake is van lpo. Middels deze inkomsten wordt er toch lpo gecompenseerd. Zo staat op de begroting van het Rijk een Aanvullende Post Jeugdhulp gereserveerd. Een deel hiervan wordt ter compensatie van het niet realiseren van de hervormingsagenda vrijgegeven (zie verderop het onderwerp "Jeugdzorg") en wordt nu ook geïndexeerd. Voor Participatie en Voogdij 18+ geldt dat de middelen vanaf 2023 zijn overgeheveld van de Integratie-uitkering naar de algemene uitkering. Volgens de huidige systematiek zou dan geen lpo plaatsvinden. Daarom wordt voor dit overgeheveld budget nog één keer lpo toegekend t/m 2025.

Korting door compensatieregeling voogdij 18+ (incidenteel)

Voor de overheveling van de Integratie-uitkering Voogdij 18+ naar de algemene uitkering was voor gemeenten een compensatieregeling beschikbaar. De oude financiering was gebaseerd op basis van historisch gebruik, de nieuwe verdeling is opgenomen in het nieuwe verdeelmodel welke bij de herijking van het gemeentefonds is ingevoerd. Deze compensatieregeling voorziet gemeenten die op basis van de nieuwe verdeling een fors nadelig effect ondervonden op basis van een afzonderlijke Integratie-uitkering, die gefinancierd wordt door een ottrekking aan de algemene uitkering. De DUO-gemeenten hebben geen compensatie middels de Integratie-uitkering ontvangen, maar krijgen wel de korting in de algemene uitkering door deze interne verschuiving.

Werkdrukverlaging jeugdbescherming (incidenteel)

Door de hoge werkdruk en wachtlijsten in de jeugdbescherming is er eenmalig € 10 mln. beschikbaar gekomen ten behoeve van de daling van de werkdruk.

Integraal Zorgakkoord (WMO abonnementstarief) (structureel vanaf 2025)

Als onderdeel van het Integraal Zorgakkoord is afgesproken dat gemeenten vanaf 2025 structureel gecompenseerd worden doordat de aanzuigende werking als gevolg van het destijds invoeren van een vast abonnementstarief groter is dan destijds werd verondersteld.

Eigen bijdrage WMO (structureel vanaf 2025)

Het abonnementstarief binnen de Wmo 2015 wordt afgeschaft. Hiervoor in de plaats komt een inkomensafhankelijke eigen bijdrage. Anders dan in het coalitieakkoord was voorzien, wordt de inkomensafhankelijke bijdrage niet alleen ingevoerd voor Huishoudelijke hulp, maar voor alle Wmo voorzieningen waar nu het abonnementstarief van toepassing is. Om deze reden wordt de eerdere korting op het gemeentefonds teruggedraaid (Meicirculaire 2022) en daar komt een nieuwe (hogere) korting voor in de plaats. Uitgangspunt van het Rijk is dat gemeenten hier binnen de budgetten van Wmo een inkomsten post voor de eigen bijdrage als tegenhanger opnemen, waarmee dit een budgetair neutraal effect geeft.

Jeugdzorg (hervormingsagenda) (incidenteel 2024 en 2025)

Het Rijk en de VNG hebben 18 april dit jaar een financieel principeakkoord bereikt voor de Hervormingsagenda Jeugd³. In deze circulaire wordt voor jeugdzorg, onder voorbehoud van omzetting naar een definitief akkoord op de Hervormingsagenda, voor 2024 € 1.454 mln. en voor 2025 € 954 mln. beschikbaar gesteld. Van de extra middelen wordt een deel vanuit de begroting van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) ingezet voor de investeringen en uitvoeringskosten van de Hervormingsagenda. Voor 2024 gaat dit om een bedrag van € 91 mln. en voor 2025 € 95 mln.. Per saldo wordt dus voor 2024 € 1.363 mln. en voor 2025 € 859 mln. aan de algemene uitkering toegevoegd. Voor de jaren 2026 en verder blijven de middelen gereserveerd en

³ [Principe akkoord Hervormingsagenda Jeugd](#)

zal toevoeging aan de algemene uitkering plaatsvinden na het advies van de deskundigencommissie⁴ en besluitvorming daarover.

Verder is één van de financiële afspraken in het principeakkoord dat de huidige besparingsreeks van 2023 t/m 2025 voor respectievelijk € 374 mln., € 463 mln. en € 570 mln. wordt bevroren op het niveau van € 374 mln. (dus op het niveau 2023). Voor 2026 staat de besparing, zoals eerder voorzien, op € 961 mln. en loopt op tot iets meer dan € 1 mrd. voor 2027.

Ook zijn afspraken gemaakt over de aanvullende besparing van € 100 mln. voor 2024 vanuit het coalitieakkoord, waarbij de Rijksoverheid de verantwoordelijkheid heeft om deze besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen. Voor 2024 geldt dat de geraamde extra besparing van € 100 mln. vanwege een vertraging in de totstandkoming van de Hervormingsagenda Jeugd is vervallen.

Integratie- en decentralisatie uitkeringen

Brede impuls combinatiefuncties/buurtspportcoaches (structureel)

Op 8 februari 2023 is de Regeling specifieke uitkering voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en sociale basis 2023-2026 (SPUK-SGCS, ook wel 'brede SPUK') gepubliceerd⁵. Voor de bestaande Brede Regeling Combinatiefuncties betekent dit een wijziging van het type uitkering van een decentralisatie uitkering binnen het gemeentefonds naar een specifieke uitkering. Vanwege deze wijziging is de decentralisatie uitkering Brede impuls combinatiefuncties/buurtspportcoaches met ingang van uitkeringsjaar 2023 en verder laten vervallen. De inkomensoverdracht vindt tenslotte niet meer plaats via het gemeentefonds, maar zal via de specifieke uitkering plaatsvinden. Aan de specifieke uitkering zitten, in tegenstelling tot het gemeentefonds, bestedings-, verantwoordings- en terugbetalingsverplichtingen over de inzet van de middelen

Leerlingenvervoer Oekraïne (incidenteel)

Eind januari 2023 zijn er meer dan 88.000 vluchtelingen uit Oekraïne naar Nederland gekomen en ingeschreven in de basisregistratie personen (BRP), onder wie circa 18.000 kinderen en jongeren. Scholen en gemeenten spannen zich in om deze leerlingen onderwijs te bieden. Hier hoort in sommige gevallen ook het vervoer naar de school bij. Gemeenten hebben de regie en verantwoordelijkheid voor het leerlingenvervoer aan leerlingen uit Oekraïne.

De decentralisatie-uitkering Leerlingenvervoer Oekraïne is een tegemoetkoming aan gemeenten voor de kosten die zij hiervoor hebben gemaakt, en maken. De decentralisatieuitkering ziet toe op de periode van januari 2023 tot en met 31 juli 2023. De bedragen zijn gebaseerd op het aantal geregistreerde kinderen uit Oekraïne, met peildatum 23 januari 2023

Taal voor ontheemden uit Oekraïne (incidenteel)

Ontheemden uit Oekraïne hebben nu beperkte mogelijkheden om de Nederlandse taal op vrijwillige basis te leren. Om een hogere arbeidsparticipatie te stimuleren, het mogelijk te maken voor Oekraïners om werk te doen dat past bij hun vaardigheden en opleiding en om deel te kunnen nemen aan de Nederlandse maatschappij, is het leren van de Nederlandse taal essentieel. Deze middelen hebben tot doel het gemeentelijke aanbod van taalonderwijs aan volwassen ontheemden uit Oekraïne te stimuleren. Dit kunnen ontheemden zijn die daar behoefte aan hebben, die dat nodig hebben om werk te vinden of die werk willen vinden dat beter past bij hun vaardigheden, werkervaring

⁴ [concept-hervormingsagenda-jeugd-2023-2028 - pagina 12](#)

⁵ [Regeling specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026](#)

en onderwijsachtergrond. De verdeelsleutel van het macro beschikbare budget is gebaseerd CBS gegeven voor het aantal opgevangen ontheemden uit Oekraïne per gemeente.

Maatschappelijke begeleiding en ELIPS (incidenteel)

Voor inburgeringsplichtige asielstatushouder welke vallen onder de Wet inburgering 2013 voorziet het college in de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden. De financiering voor Maatschappelijke begeleiding voor inburgeringsplichtige asielstatushouder welke vallen onder de Wet inburgering 2021 worden gefinancierd door een afzonderlijke Specifieke uitkering.

Daarnaast zijn er eerder afspraken gemaakt over het ondersteunen van de zogenaamde Einde Lening Inburgerings-plicht (ELIPs). Dit zijn inburgeraars die hun lening voor de inburgering (vrijwel) volledig hebben uitgeput, maar nog steeds inburgeringsplichtig zijn.

Integratie-uitkering Participatie (structureel)

De omvang van de integratie-uitkering Participatie wijzigt als gevolg van de toekenning van de loon- en prijsbijstelling 2023 (€ 114,97 mln. in 2023, aflopend naar € 95,96 mln. in 2028). De onderverdeling van de loon- en prijsbijstelling betreft de taken Wsw en beschut werk. Daarnaast is de verdeling over gemeenten geactualiseerd als gevolg van de aantallen binnen Wsw (mede in relatie tot blijfkansen) en beschut werk.

WOZ

WOZ-waarde mutatie (structureel)

Deze mutatie betreft de omvang van de totale WOZ waarden van de woningen en niet-woningen. Deze omvang wijzigt als gevolg van WOZ waarde stijgingen en uitbreiding door woningbouw.

WOZ aanpassing rekentarief (structureel)

Gemeenten worden op de algemene uitkering gekort voor maatstaf WOZ waarden. Uitgangspunt is daarbij dat gemeenten waar de WOZ waarde gemiddeld hoger ligt, de financiële draagkracht van inwoners beter is, en gemeenten dus ook in staat zijn om meer eigen inkomsten uit OZB te realiseren. Deze korting wordt berekend op basis van een gemiddeld rekentarief vermenigvuldigd met de totale WOZ waarde.

De bijstelling van het rekentarief volgt ten eerste de gemiddelde landelijke WOZ waarde stijging. Als de WOZ waarde ontwikkeling stijgt, daalt het rekentarief voor de korting en vice versa. Hiermee wordt de stijging (of daling) als effect op de korting op de algemene uitkering voor woningen geëlimineerd. Ten tweede wordt het rekentarief gecorrigeerd voor inflatie. Het Rijk gaat er vanuit dat gemeenten in hun tariefstelling rekening houden met inflatie. Als de inflatie stijgt, stijgt ook het rekentarief (en daarmee de korting op het gemeentefonds).

In de meicirculaire is rekening gehouden met een gemiddelde landelijke WOZ waarde stijging van respectievelijk 3% en 2% voor woningen en niet-woningen. Daarnaast wordt er gerekend met een inflatie van 7%. In 2024 stijgt daarmee het rekentarief voor Woningen met 3,883%⁶ en niet woningen met 4,902%⁷.

⁶ Woningen = $(1,07/1,03) - 1 = 3,883\%$

⁷ Niet-woningen = $(1,07/1,02) - 1 = 4,902\%$

Overige ontwikkelingen

Energietoeslag 2023 (incidenteel)

Voor 2023 is besloten om in 2023 nogmaals € 1.300 aan de mensen met een laag inkomen uit te keren om hen te ondersteunen bij het voldoen van de energierekening. Om huishoudens in 2022 nog beter te ondersteunen, heeft het kabinet gemeenten de mogelijkheid gegeven om € 500 mln. hiervan al in 2022 uit te keren. De resterende € 875 mln. zal in de septembercirculaire 2023 via een decentralisatie-uitkering worden verdeeld en niet via de algemene uitkering.

Herijking gemeentefonds

Met ingang van 1 januari 2023 is sprake van de invoering van een nieuwe verdeling van de algemene uitkering. De huidige situatie is nog niet het eindstation en zal het model continu onderhoud vragen. De Raad voor het Openbaar Bestuur heeft daartoe een onderzoeksagenda voorgesteld. De VNG heeft aangegeven het van belang te vinden dat de ROB, de VNG en gemeenten nauw bij de uitvoering van de onderzoeksagenda betrokken worden⁸.

De planning is dat begin 2025 een evaluatie wordt opgeleverd. In de huidige situatie is Diemen een nadeelgemeente. Er is afgesproken dat gemeenten vooralsnog gecompenseerd worden voor het voor- danwel nadeel, welke hoger is dan het afgesproken ingroeipad. Voor Diemen houdt dit in dat er in de jaren 2025 en verder een positieve compensatiepost (suppletie-uitkering) is opgenomen. In beginsel zou bij het volledig doorvoeren van de herijking de verwachting zijn dat de gemeente Diemen deze post komt te vervallen en daarmee een negatief effect gaat krijgen. Dit bedrag vormt dus een risico binnen het gemeentefonds en ook de begroting want het bedrag kan, mede door de evaluatie, op een later moment weer anders uitpakken.

Groei Specifieke uitkeringen

De grootste inkomstenpost binnen de begroting van gemeenten is het gemeentefonds. De inkomsten zijn algemene middelen en zijn daarmee vrij besteedbaar. In de Financiële verhoudingswet (Fvw art. 16) is aangegeven dat de voorkeur heeft om de financiering door het Rijk aan gemeenten allereerst middels de algemene uitkering te verstrekken. Er is geen verantwoordingsverplichting. Soms zijn middelen gelabeld, maar niet geoormerkt. Die labeling is om gemeenten inzicht te geven met welk doel het Rijk de middelen beschikbaar stelt. Dit kan bijvoorbeeld zijn om specifieke beleidsdoelen in een coalitieperiode te bereiken, waar gemeenten een rol in kunnen spelen. Het is echter aan gemeenten zelf om te besluiten waar ze middelen voor willen inzetten. Er is geen bestedings- en verantwoordingsverplichting.

Alleen in gevallen waardoor er niet tot een objectieve- of kostengeoriënteerde verdeling kan worden gekomen, komt een Specifieke Uitkering (SPUK) om de hoek kijken in plaats het gemeentefonds. Aan een SPUK zit een veelal een verantwoordings- en terugbetalingsverplichting. Daarnaast leidt dit tot administratieve lastenverzwaring bij gemeenten.

De afgelopen jaren (sinds 2018) neemt het aantal SPUK regelingen substantieel toe. Reden hiervan is een onderzoek van de algemene rekenkamer, waarbij er bevindingen zijn gedaan dat bij sommige uitkeringen binnen het gemeentefonds via (convenant)afspraken zijn gemaakt die de beleids- en bestedingsvrijheid van gemeenten beperken, bijvoorbeeld door:

- de betaling van een volgende tranche afhankelijk te maken van het nakomen van de gemaakte afspraken;
- gedetailleerd voor te schrijven hoe de toegekende middelen besteed moeten worden;
- de decentrale overheid op te laten treden als 'verdeeltkantoor';

⁸ [onderzoeksagenda-nieuwe-verdeelmodel-gemeentefonds](#)

- cofinanciering door de decentrale overheid als eis te stellen;
- dreigen met interbestuurlijk toezicht, als de afspraken niet nagekomen worden.

Om vanuit het Rijk met gemeenten afspraken te maken over de specifieke besteding, vindt er daarom een kanteling plaats naar financiering via afzonderlijke specifieke uitkeringen en bestaande middelen binnen het gemeentefonds om te zetten naar een specifieke uitkering.

Voor gemeenten kleven hier de volgende bezwaren aan:

- beleidsvrijheid over de besteding van de middelen is zeer beperkt (uitholling autonomie);
- veelal terugbetalingsverplichting gekoppeld aan de regeling;
- veel inzet van ambtelijke uren voor verantwoordingsverplichtingen;
- extra accountantskosten bij de jaarrekening voor Sisa-controle;
- risico bij onduidelijkheid bestedingsverplichting, waardoor uitgaven zijn gedaan maar toch terugbetaling is vereist.

